

DOKUMENT O NABAVNI POLITIKI

---

1. Poslanstvo knjižnice

Smo knjižnica, ki:

- upošteva potrebe in želje uporabnikov ter zadovoljuje njihove potrebe po informiranosti,
- nudi hitre, kvalitetne in prijazne storitve,
- oblikuje kvalitetno knjižnično zbirko in jo izposoja na klasičen in sodoben način,
- omogoča demokratičen dostop do gradiva, storitev in opreme,
- nudi prijeten prostor, omogoča druženje in skrbi, da uporabniki kvalitetno preživljajo svoj prosti čas,
- organizira kulturne prireditve, razstave, ogleda, dejavnosti za najširši krog ljudi,
- se ukvarja z domoznansko dejavnostjo in ohranja kulturno dediščino,
- izobražuje in vzgaja uporabnike, izvaja vseživljenjsko učenje, skrbi za razvoj funkcionalne pismenosti,
- izvaja različne dejavnosti za uporabnike s posebnimi potrebami.

2. Namen upravljanja knjižnične zbirke

Knjižnično zbirko oblikujemo v skladu z zakonskimi in strokovnimi priporočili:

- Zakon o knjižničarstvu (Ur. l. RS, št. 87/2001)
- Zakon o uresničevanju javnega interesa na področju kulture (Ur. l. RS, št. 96/2002)
- Zakon o obveznem izvodu publikacij (Ur. l. RS, št. 69/2006, spremembe Ur. l. RS, št. 86/2009)
- Pravilnik o pogojih izvajanja knjižnične dejavnosti kot javne službe (Ur. l. RS, št. 73/2003)
- Pravilnik o osrednjih območnih knjižnicah (Ur. l. RS, št. 88/2003)
- Uredba o osnovnih storitvah knjižnice (Ur. l. RS, št. 29/2003)
- Standardi za splošne knjižnice 2005-2015 (Nacionalni svet za knjižnično dejavnost, 2005)
- Nacionalni program za kulturo (2008-2011)
- IFLA/UNESCO manifest o splošnih knjižnicah (1994)

Upravljanje in oblikovanje knjižnične zbirke zahteva zaradi nenehnih sprememb okolja v katerem knjižnica deluje, dobro poznavanje specifičnih bibliotekarskih znanj, razumevanje poslanstva knjižnice in hitro odzivanje na spremembe na trgu ter na potrebe in zahteve uporabnikov knjižnice. Oblikovanje knjižnične zbirke je zahteven in dolgoročen proces, ki ga izvajamo v skladu z zakonskimi določili in strokovnimi priporočili. Cilj procesa je kvalitetno oblikovana knjižnična zbirka, ki uporabnikom služi za izobraževanje, razvedrilo in osebni razvoj. Dokument o nabavni politiki predstavlja izhodišče za načrtovanje letnega nakupa knjižničnega gradiva in je javno dostopen, namenjen zaposlenim in uporabnikom knjižnice.

3. Okolje knjižnice

Pri oblikovanju knjižnične zbirke smo pozorni na okolje v katerem delujemo.

Knjižnica Mirana Jarca Novo mesto izvaja knjižnično dejavnost za področje Mestne občine Novo mesto ter občin: Dolenjske Toplice Mirna Peč, Straža, Šentjernej, Škocjan, Šmarješke Toplice in Žužemberk.

Knjižnično dejavnost izvajamo za skoraj 64.000 prebivalcev, med katerimi kot materni jezik prevladuje slovenski, sledijo pa hrvaški, bosanski, srbski in romski jezik. Prevladujejo prebivalci stari med 30 in 49 let. Na področju upravne enote Novo mesto je približno 44 % delovno aktivnega prebivalstva, stopnja registrirane brezposelnosti pa znaša 8,4 %. 9,3 % prebivalstva predstavljajo učenci osnovnih šol, 5,4 % prebivalstva predstavljajo dijaki in 6,3 % študenti. Na področju Novega mesta deluje 13 vzgojno-varstvenih organizacij, 17 osnovnih in 9 srednjih šol, 3 višje strokovne šole, 5 visokih šol in 1 fakulteta. Prevladujejo prebivalci s srednješolsko izobrazbo in sicer jih je 50,4 %, sledijo prebivalci s končano osnovno šolo, ki predstavljajo 27,4 % prebivalstva. Po podatkih Zavoda za invalidsko in pokojninsko zavarovanje, območne enote Novo mesto je 26,7 % prebivalstva upokojencev, od tega 6,5 % invalidov.

Upravna enota Novo mesto sodi med gospodarsko razvitejša področja. Prevladuje avtomobilska, farmacevtska, lesna in druga lahka industrija.

Število uporabnikov interneta konstanto narašča, prav tako delež uporabe interneta od doma in opremljenost gospodinjstev z IKT opremo.

Na omenjenem področju poleg knjižnice delujejo še 3 občinski javni zavodi (Anton Podbevšek teater, Dolenjski muzej in Kulturni center Janeza Trdine, 2 zasebna zavoda (LokalPatriot in Založba Goga) ter 7 galerij oz. razstavišč. Med potencialnimi uporabniki knjižnice je 32% uporabnikov, od tega 72,5 % mladih in 24,2 % odraslih aktivnih uporabnikov.

Med turisti, ki obišejo področje Novega mesta in okolice je največ Italijanov, sledijo Avstrijci, Francozi, Hrvati, Srbi, Bolgari in Izraelci.

3.1 Organiziranost Knjižnice Mirana Jarca Novo mesto

Oddelki Knjižnice Mirana Jarca:

- Direktorica
- Uprava
- Finančna služba
- Razvojni oddelek
- Oddelek za nabavo knjižničnega gradiva
- Oddelek za obdelavo knjižničnega gradiva
- Študijski oddelek, v okviru katerega deluje AV oddelek, Oddelek serijskih publikacij in Oddelek medbibliotečne izposoje
- Oddelek za odrasle
- Oddelek za mladino
- Oddelek potujoče knjižnice kamor sodi tudi izposojevališče Brezje-Žabjak v romskem naselju

- Mreža krajevnih knjižnic kamor sodijo: Knjižnica Šentjernej, Knjižnica Škocjan, Knjižnica Otočec, Knjižnica Straža, Knjižnica Dolenjske Toplice in Knjižnica Dvor
- Domoznanski oddelek in posebne zbirke Boga Komelja
- Oddelek za območne dejavnosti

Knjižnica Mirana Jarca Novo mesto je tudi osrednja območna knjižnica, ki izvaja posebne naloge območnosti v Jugovzhodni Sloveniji in Spodnjeposavski regiji, kamor sodijo:

- Knjižnica Brežice,
- Valvasorjeva knjižnica Krško,
- Knjižnica Sevnica,
- Knjižnica Pavla Golie Trebnje,
- Knjižnica Črnomelj,
- Ljudska knjižnica Metlika,
- Knjižnica Kočevje in
- Knjižnica Miklova hiša Ribnica.

Potencialnih uporabnikov v regiji je 212.284.

4. Dostop do knjižničnega gradiva

Zagotavljamo dostop do vseh vrst knjižničnega gradiva in za vse skupine uporabnikov, tako v prostorih knjižnice kot na daljavo. Omogočamo:

- brezplačen dostop do knjižnične zbirke v fizični obliki v prostorih knjižnice,
- brezplačen dostop do knjižnične zbirke preko medoddelčne izposoje in med enotami krajevnih knjižnic,
- dostop do knjižničnega gradiva iz drugih knjižnic po medknjižnični izposoji,
- brezplačen dostop do interneta,
- brezplačen dostop do domačih strani knjižnic, na katerih knjižnice pogosto objavljajo zbirko izvornih digitalnih in digitaliziranih dokumentov,
- brezplačen lokalni dostop do elektronskega vira,
- brezplačen dostop do knjižnične zbirke na daljavo,
- brezplačen dostop do elektronskih storitev.

5. Zgodovina, obseg in vsebina knjižnične zbirke

Knjižnična zbirka je bila osnovana na ostalinah Sokolske in Javne železničarske knjižnice v Novem mestu v 1. pol. 20. stol., fondov iz okrožnega zbirnega centra, obveznega izvoda, delno fonda gimnazijske knjižnice idr. Skozi razvoj je knjižnica svojo zbirko bogatila in jo razvijala. Danes je v fondu knjižnice več kot 420.000 enot knjižničnega gradiva, kamor sodi knjižno gradivo, serijske publikacije in neknjižno gradivo. Poseben poudarek knjižnične zbirke je tudi na domoznanskem gradivu in posebnih zbirkah gradiv, ki predstavljajo kulturno dediščino. To so: stari in redki tiski,

rokopisno in tipkopisno gradivo, slikovno gradivo (razglednice, fotografije, podobice, ekslibrisi, umetniške slike), kartografsko gradivo (zemljevidi, atlanti), notno gradivo, drobn tisk, različni predmeti slovenskih literarnih in drugih ustvarjalev, zapuščine pomembnih osebnosti, tisk NOB. Med neknjižno gradivo sodi tudi AV gradivo (zvočne knjige, DVD-ji, CD-romi).

6. Financiranje knjižnične zbirke

Vodja Oddelka za nabavo, vodja računovodstva in direktor knjižnice so odgovorni za porabo sredstev za nakup knjižničnega gradiva.

Sredstva, ki jih knjižnica namenja za dopolnjevanje knjižničnega gradiva so namenska in jih pridobi na osnovi pogodbe, ki jo sklene s financerji, to je Ministrstvom za kulturo Republike Slovenije in občinami – pogodbenimi partnericami: Dolenjske Toplice, Šentjernej, Škocjan, Šmarješke Toplice, Straža, Žužemberk, Mirna Peč in MO Novo mesto.

Sredstva se delijo po kriterijih, ki so določeni z Zakonom o knjižničarstvu in s Standardi za splošne knjižnice ter v skladu s priporočili Nacionalnega programa za kulturo 2008-2011.

7. Izbor knjižničnega gradiva

Pri izboru knjižničnega gradiva smo pozorni na:

- informacijske, izobraževalne, raziskovalne in kulturne potrebe okolja,
- razvijanje branja, bralne kulture in informacijske pismenosti,
- značilne in posebne potrebe okolja,
- aktualnost knjižničnega gradiva,
- načrtovano število enot knjižničnega gradiva na prebivalca,
- zastopanost knjižničnega gradiva na različnih medijih,
- zastopanost različnih tematskih oz. predmetnih področij,
- enako dostopnost knjižničnega gradiva za vse prebivalce na območju.

Zbirko dopolnjujemo z izborom knjižnega in neknjižnega gradiva, v razmerju 60 % naslovov strokovnega in 40 % leposlovnega gradiva. Približno 30 % gradiva je namenjenega mladini. Po priporočilu standardov za splošne knjižnice bomo knjižnično zbirko do leta 2015 dopolnjevali z letnim prirastom najmanj 250 izvodov knjižnega in najmanj 25 izvodov neknjižnega gradiva na 1.000 prebivalcev. V zbirko letno vključimo 15 % naslovov publikacij v javnem interesu in izdaje vsaj 50-ih slovenskih založb.

V krajevnih knjižnicah in bibliobusu je uporabnikom na voljo izbor knjižničnega gradiva, ki je namenjen osnovni predstavitvi tematskega področja z omejeno vsebino namenjen splošnemu pregledu. V matični knjižnici kot osrednji knjižnici je knjižnična zbirka uporabna, zmerno napredna, namenjena splošnim potrebam uporabnikov. Območna knjižnična zbirka je strokovno poglobljena in namenjena specialnim skupinam uporabnikov.

Število kupljenih izvodov knjižničnega gradiva po oddelkih:

Oddelek	Knjižno gradivo		Neknjižno gradivo	Serijske publikacije	Podatkovne zbirke
	stroka	leposlovje			
Študijski oddelek	1-3	0	1-2	134 nasl.	0
Oddelek za odrasle	1-2	1-3	1-2	0	0
Oddelek za mladino	1-3	1-4	1	39 nasl.	0
Mreža krajevnih knjižnic	1	1	1	18 – 37 nasl.	0
Potujoča knjižnica	1-2	1-3	1	7 nasl.	0
Domoznanski oddelek in posebne zbirke Boga Komelja	1-2	1	1-2	0	0
Območna zbirka	1	1	1	18 naslovov	4

V Knjižnici Mirana Jarca kupujemo različno število izvodov knjižničnega gradiva, odvisno od interesa in potreb uporabnikov ter ostalih kriterijev za izbor gradiva, ki so navedeni v nadaljevanju. Število izvodov je opredeljeno v tabeli po posameznih oddelkih. V izjemnih primerih se lahko kupi tudi več izvodov gradiva.

7.1 Odgovornost za izbor knjižničnega gradiva:

Pri izboru knjižničnega gradiva v Knjižnici Mirana Jarca odgovornost prevzame vodja Oddelka za nabavo knjižničnega gradiva, strokovni delavci zaposleni na oddelkih izposoje in direktor knjižnice.

Odgovornost za razporejanje finančnih sredstev za knjižnično gradivo prevzame vodja Oddelka za nabavo knjižničnega gradiva, vodja Finančne službe in direktor knjižnice.

V uvrščanje darov v zbirko so vključeni strokovni delavci, zaposleni na oddelki izposoje in oddelku za obdelavo gradiva.

7.2. Viri informacij za izbor knjižničnega gradiva:

Najbogatejši viri informacij za izbor gradiva so:

- domači in tuji založniški programi, knjižni in knjigotrški katalogi, njihova reklamna gradiva,
- ogledni izvodi dobaviteljev,
- bibliografije,
- sezname v serijskih publikacijah,
- knjižnični katalogi,
- ocene v dnevnem tisku,
- priporočilni sezname
- knjižne in knjigotrške razstave,
- prednaročniški prospekti založnikov,
- CIP zapisi

7.3. Kriteriji za izbor knjižničnega gradiva:

- ugled avtorja, založnika in urednika,
- interes in želje uporabnikov,
- ocena v uglednih medijih, recenzije, reference
- cena,
- subvencionirano gradivo,
- novost in pomembnost teme, aktualnost,
- kvaliteta prevoda,
- fizične lastnosti (kvaliteta papirja, tisk, vezava),
- estetska vrednost,
- vrednotenje zbirk glede na pogostost uporabe,
- enostavnost in ekonomičnost uporabe za knjižničarje in uporabnike,
- primerjava med elektronsko in tiskano različico,
- primarno domoznansko gradivo in po lastni presoji tudi sekundarno domoznansko gradivo.

7.4. Izbor knjižničnega gradiva glede na vrsto uporabnikov:

Knjižnica za vse ciljne skupine uporabnikov (predšolski otroci, osnovnošolci, mladostniki, srednješolci, študentje, zaposleni, brezposelni, upokoenci in uporabniki s posebnimi potrebami) zagotavlja knjižnično zbirko, ki jo potrebujejo za izobraževanje, informiranje, kulturni razvoj in kakovostno preživljanje prostega časa.

7.5. Izbor po vrsti in obliki knjižničnega gradiva:

Vrste in oblike knjižničnega gradiva, ki jih knjižnica nabavlja:

- * monografske publikacije (leposlovna, strokovna in poljudnoznanstvena literatura, referenčna zbirka, slikanice, stripi)
- * notno gradivo
- * serijske publikacije (časniki, časopisi, koledarji, almanahi)
- * elektronske serijske publikacije
- * kartografsko gradivo (zemljevidi, atlanti)
- * slikovno gradivo (grafike, slike, fotografije, plakati, ekslibrisi, razglednice,...)
- * rokopisno gradivo
- * avdio gradivo (zvočne kasete, CD - plošče)
- * videoposnetki in filmi (videokasete, DVD – ji)
- * elektronski viri v fizični obliki (CD – ROM – i, diskete) in on-line obliki (baze)
- * drobni tisk
- * igrače in družabne igre
- * zapuščine in ostaline pomembnih osebnosti

7.6. Dvojnice

Knjižnično gradivo, po katerem je veliko povpraševanju, knjižnica kupi v več izvodih:

- ✓ več izvodov posameznega gradiva (popularno, aktualno gradivo)
- ✓ gradivo, ki ima domoznansko vrednost
- ✓ gradivo, ki ima zgodovinsko vrednost

7.7. Darovi

Knjižnica uvršča dar v zbirko samo takrat, ko bi ga tudi sama kupila, predvsem tiste naslove, ki bi jih knjižnica želela kupiti, pa jih na trgu več ni. Knjižnica ureja politiko uvrščanja darov v zbirko s posebno izjavo, ki jo uporabniki podpišejo še preden darujejo gradivo. Knjižnica si tako zagotovi pravico, da se samostojno odloča, ali bo darovano gradivo vključila v zbirko ali ne. Darove, ki jih knjižnica ne vključi v zbirko, lahko proda po simbolni ceni.

8. Posebne zbirke knjižničnega gradiva

Domoznanski oddelek in Posebne zbirke Boga Komelja

Kriteriji za izbor gradiva:

- Primarno in sekundarno domoznansko gradivo v knjižni in neknjižni obliki

Kotiček za dislektike na Oddelku za mladino

Kriteriji za izbor gradiva:

- Priporočila Društva Bravo

Območna zbirka povečanega in zahtevnejšega izbora gradiva in informacij

(gradivo je vključeno v redno postavitvev gradiva na Oddelku za mladino, Oddelku za odrasle, Študijskem oddelku in Domoznanskem oddelku in posebnih zbirkah Boga Komelja)

Kriterij za izbor gradiva:

- 3. člen Pravilnika o osrednjih območnih knjižnicah

9. Omejitve v knjižnični zbirki

Vrste knjižničnega gradiva, ki ga knjižnica ne nabavlja:

- mikrooblike
- analogno gradivo (gramofonske plošče, trakovi), razen če gre za domoznansko gradivo
- gradivo s pornografsko vsebino
- jezikovne omejitve: v zbirko uvrščamo gradivo pretežno v slovenskem jeziku, v tujem jeziku kupujemo gradivo v angleškem, nemškem, francoskem, italijanskem, španskem, hrvaškem, ruskem in romskem jeziku.

10. Sodelovanje z drugimi knjižnicami

Pri oblikovanju knjižnične zbirke sodelujemo z drugimi knjižnicami, predvsem z osrednjimi knjižnicami v regiji. Podatkovne zbirke kupujemo preko konzorcija COSEC, ki deluje v okviru NUK-a. Z ostalimi knjižnicami sodelujemo tudi z medknjižnično izposajo.

Aktivno sodelujemo z Gradsko knjižnico "Ivan Goran Kovačič" v Karlovcu, ki je osrednja knjižnica za Slovence na Hrvaškem. Za njih s sredstvi Ministrstva za kulturo RS kupimo ustrezen izbor leposlovnega in strokovnega gradiva in jim ga posredujemo v obliki zbirke (kolekcije).

11. Vrednotenje knjižnične zbirke

Pri vrednotenju knjižnične zbirke smo usmerjeni predvsem v zbirko, in sicer jo vrednotimo s pomočjo statističnih meritev o delu splošnih knjižnic za posamezna poročevalska leta. Anket o zadovoljstvu uporabnikov ne izvajamo, skušamo pa upoštevati njihove pripombe in predloge, ki nam jih posredujejo na različne načine. Prizadevamo si, da je zbirka dostopna, aktualna in kvalitetna.

12. Zaščita knjižnične zbirke

Starejše, domoznansko gradivo in redko ter dragoceno gradivo Boga Komelja so gradivo, kateremu zaradi trajnega lokalnega in nacionalnega pomena želimo podaljšati življenjsko dobo tako, da mu skušamo zagotoviti ustrezne pogoje hranjenja, varovanja in zaščite.

Gradivo mora biti zaščiten pred:

- neposredno fizično silo (delo z gradivom, zrušitev stavbe),
- krajo in vandalizmom,
- ognjem, vodo, škodljivci, onesnaženim ozračjem,
- osvetlitvijo in sevanjem,
- neustrezno temperaturo,
- neustrezno relativno vlago ter
- izgubo oz. založitvijo.

Posebne zbirke so arhivsko knjižnično gradivo, dostopno uporabnikom v čitalnici ali v digitalni (sekundarni) obliki. Gradivo hranimo v ustreznih mikroklimatskih pogojih, za varovanje in zaščito gradiva uporabljamo posebne brezislinske materiale, poškodovano gradivo digitaliziramo, konserviramo in restavriramo.

12.1. Vezava gradiva

V vezavo dajemo:

- poškodovano gradivo, ki ga ni več na trgu,
- poškodovano gradivo, katerega cena vezave ne presega vrednosti nove knjige,
- določene naslove serijskih publikacij

12.2. Zaščita gradiva

Gradivo je zaščiten z :

- zaščitno folijo
- RFID tehnologijo in mehansko zaščito pred krajo

13. Izločanje in odpis knjižničnega gradiva

Za izločanje in odpis knjižničnega gradiva skrbi komisija za odpis knjižničnega gradiva, ki jo sestavljajo trije strokovni delavci knjižnice. Odpis knjižničnega gradiva se izvaja v skladu z zakonskimi in strokovnimi priporočili. Redno odpisujemo izgubljeno in poškodovano gradivo, gradivo, ki je zastarelo in neaktualno. Odpisano gradivo, ki je poškodovano oddamo v reciklažo, ostalo gradivo ponudimo našim uporabnikom v bukvarni.

14. Pregledovanje nabavne politike

V knjižnici spremljamo nabavno politiko in se prilagajmo potrebam v okolju, zato dokument posodabljam in dopolnjujem. Pri tem upoštevamo spremembe v poslovanju knjižnice in spremembe v okolju.

Novo mesto, 25. oktober 2010

Claudia Jerina Mestnik, direktorica